

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusasja number	51-24/275237
Otsuse kuupäev	26.04.2024
Vaidlustuskomisjoni liige	Taivo Kivistik
Vaidlustus	Kliimakaubamaja OÜ vaidlustus Eesti Maaülikooli riigihankes „EMÜ hoonetes ventilatsiooniseadmete hooldus ja remont“ (viitenumber 275237) otsustele lükata tagasi Kliimakaubamaja OÜ pakkumus, tunnistada edukaks Norklim OÜ pakkus ja jätta Norklim OÜ kvalifitseerimata
Menetlusosalised	Vaidlustaja, Kliimakaubamaja OÜ, esindaja Armin Karu Hankija, Eesti Maaülikool, esindaja Kärt Kirsimägi
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p-i 5 ja § 198 lg 1 alusel

1. Rahuldada Kliimakaubamaja OÜ vaidlustus Eesti Maaülikooli riigihankes „EMÜ hoonetes ventilatsiooniseadmete hooldus ja remont“ (viitenumber 275237) ning tunnistada kehtetuks Eesti Maaülikooli otsus lükata tagasi Kliimakaubamaja OÜ pakkumus.
2. Mõista Eesti Maaülikoolilt Kliimakaubamaja OÜ kasuks välja vaidlustuse esitamisel tasutud riigilõiv 640 eurot ja lepingulise esindaja kulud 1170 eurot käibemaksuta.

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg 10 päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 06.02.2024. a avaldas Eesti Maaülikool (edaspidi ka Hankija) avatud hankemenetlusega riigihanke „EMÜ hoonetes ventilatsiooniseadmete hooldus ja remont“ (viitenumber 275237) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks teised riigihanke alusdokumendid (edaspidi koos nimetatult RHAD), sh Alusdokumendid (edaspidi AD), Tehniline kirjeldus (edaspidi TK), Lepingu projekt (edaspidi Leping) ja Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad (edaspidi Hindamiskriteeriumid).
Pakkumuste esitamise tähtpäevaks, 07.03.2024. a, esitasid pakkumuse 6 pakkujat - Kliimakaubamaja OÜ, Forus Security AS, Caverion Eesti AS, Feliton Grupp OÜ, Norklim OÜ ja Luft-Tec OÜ.
2. Hankija finantsjuhi 18.03.2024 korraldusega nr 1-9.FD/22 „Riigihanke tulemuste kinnitamine“ (edaspidi Korraldus) lükkas Hankija muuhulgas tagasi Kliimakaubamaja OÜ pakkumuse ja tunnistas edukaks Norklim OÜ pakkumuse.
Hankija finantsjuhi 28.03.2024 korraldusega nr 1-9.FD/29 „Eduka pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamine ja uue eduka pakkuja valik“ kõrvaldas Hankija Norklim OÜ hankemenetlusest ning tunnistas edukaks Forus Security AS-i pakkumuse.

3. 28.03.2024. a laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) Kliimakaubamaja OÜ (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Eesti Maaülikooli otsusele lükata tagasi Kliimakaubamaja OÜ pakkumus ning tunnistada edukaks Norklim OÜ pakkumus. 03.04.2024. a kõrvaldas Vaidlustaja puudused vaidlustuses.

4. Kooskõlas riigihangete seaduse (edaspidi RHS) § 195 lg-ga 2 ja § 196 lg-dega 1 ja 3 teatas vaidlustuskomisjon 11.04.2024 kirjaga nr 12.2-10/51 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 16.04.2024 ja neile vastamiseks 19.04.2024. Vaidlustuskomisjoni poolt määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha ning menetluskulude nimekirja Vaidlustaja. Teiseks tähtpäevaks täiendavaid seisukohti ei esitatud.

Hankija 19.04.2024. a allkirjastatud menetluskulude dokumendi, mis laekus vaidlustuskomisjonile 24.04.2024. a, jätab vaidlustuskomisjon tähelepanuta, kuna see ei ole esitatud tähtaegselt.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **Kliimakaubamaja OÜ**, vaidlustuses ja 16.04.2024. a esitatud täiendavates seisukohtades põhjendatakse taotlusi alljärgnevalt.

5.1. Hankija lükkas Vaidlustaja pakkumuse tagasi põhjendusega, et see ei vasta RHAD-i tingimustele: *Pakkuja on lisanud 8x hinna, mis teeb hoolduse sageduseks 2x aastas (nagu on pakkuja ka märkinud märkuste lahtrisse), kuid hankija maksimaalne hooldussagedus on märgitud hanke alusdokumentides 1x aastas. Seega hoolduse sagedus 2x aastas ei ole hankijale vastuvõetav.*

5.2. TK p-s 2 on nimetatud ventilatsiooniseadmete hooldaja peamised kohustused. Muuhulgas on nendeks kohustus teostada seadmete regulaarset hooldust vastavalt Eesti Vabariigis kehtivatele antud valdkonda reguleerivatele õigusaktidele ja eeskirjadele ning seadmete tootmis-, paigaldus ja kasutusjuhenditele. Samas puuduvad RHAD-is seadmete tootmis-, paigaldus ja kasutusjuhendid kus oleks välja toodud, et ühe või teise seadme hooldussagedus on maksimaalselt 1x aastas. Isegi kui sellised dokumendid oleksid lisatud ei sea ühegi tehnilise toote valmistaja ette maksimaalset hooldusvahemikku. Teadaolevalt määratakse minimaalne periood mis on seadme hoolduse intervalliks, et seade püsiks tõrgeteta töös ja mis on ka reeglina garantii tingimuseks. Arvestades, et tegemist on ventilatsiooniseadmetega on ilmselge, et maksimaalset hooldussagedust ei olegi võimalik määrata sest see sõltub väga paljudest teguritest (hoone asukoht, ventileeritavate ruumide kasutussagedus jne). Seda on Hankija silmas pidanud ka TK p-s 6.1 kus on sätestatud, et *hooldustööd tuleb teostada vastavalt seadme tootja poolt hooldusjuhendites kehtestatud nõuetele ja mahus tagamaks seadmete häireteta töö* ja p-s 8.1, mille kohaselt *korraliste hooldustööde eest tasumine toimub vastavalt pakkumuse maksumuse tabelis toodud hindadele. Juhul, kui korralise hoolduse käigus selgub, et töid tuleb teostada planeeritust vähem, vähendatakse ära jäävate tööde arvelt ka hooldustasu*. Seda, et Hankija on silmas pidanud mitte maksimaalset vaid minimaalset hooldussagedust, kinnitab ka TK p 5.1, mille kohaselt hooldussagedus sõltub seadmest ja selle töötamise intensiivsusest, kuid eelduslikult ei ole harvem kui 1 kord kalendriaasta jooksul. Tihedamat hooldust nõudvad ventilatsiooniseadmed ja süsteemi osad fikseeritakse esimese hooldustöö teostamise käigus [---].

Seega möönab Hankija ise, et võimalik on suurem hooldussagedus kui 1x aastas. Samas punktis on eraldi välja toodud, et regulaarse hooldustöö käigus teostatakse minimaalselt üks kord aastas kindlaksmääratud hooldustööd. Sarnaselt on sõidukite tootjad ette näinud minimaalse hooldusvälba ja teadaolevalt on sellest tihedam hooldus tehnilistele osadele ainult positiivne. Vaidlustaja esitas pakkumuse hooldussagedusele 2x aastas tuginedes oma kogemusele sarnaste seadmete hooldamisel ning see ei olnud RHAD-iga keelatud.

Seega on Hankija pidanud silmas minimaalset hooldussagedust ja mitte maksimaalset (mida pole võimalik ette näha), mistõttu Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamine ei ole õiguspärane.

5.3. Hankija soovis tellida Eesti Maaülikooli hoonetes olevate ventilatsiooniseadmete hooldus- ja remonditööd 4 (neljaks) aastaks (48 kuud) (TK p 2 ja AD p 5.1).

AD p 7.2 sätestab, et *hinnatava näitajana esitatav pakkumuse maksumus peab sisaldama kõikide kohustuste, õiguste ja riskidega seotud võimalikke kulutusi, mis on nimetatud hanke alusdokumentides ja mis on seotud lepingu täitmisega.*

Lepingu p-i 2.1 kohaselt *lepingu objektiks on Eesti Maaülikooli ventilatsiooniseadmete hooldus- ja remonditeenus (edaspidi nimetatud Teenus) vastavalt riigihanke [---] alusdokumentides ja [---] pakkumuses esitatud tingimustele.*

Lepingu p 2.2 sätestab, et *Teenuse alla kuuluvad kõik Lepingu täitmiseks vajalikud materjalid, toimingud, tööd ja vahendid, samuti Lepingu täitmiseks ja lõpetamiseks vajaliku dokumentatsiooni vormistamine ning toimingud.* Lepingu p-i 5.2 kohaselt tasub Tellija korralise hoolduse eest vastavalt Täitja poolt esitatud arvetele. *Hooldustööde eeldatav kogumaksumus koos kuluvahenditega Lepingu perioodil on [---] eurot ilma käibemaksuta.*

Hindamiskriteeriumides on hindamiskriteeriumi Maksumus kirjelduseks: *Madalaim objektide hooldustööde kogusumma ja koguseks 1.*

Vastavustingimustes on kehtestud, et pakkumuse maksumus tuleb esitada töölehel Hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad toodud struktuuri kohaselt.

Eeltoodust on selge, et Hindamiskriteeriumide kohaselt oli pakkujatel kohustus esitada pakkumus kogu lepingu perioodiks s.o neljaks aastaks hooldustööde kogusummana.

5.4. Hankija tunnistas edukaks Norklim OÜ pakkumuse maksumusega 16 539,00 eurot, remonttööde tunnihind 36 eurot ja avariitööle reageerimise aeg väljaspool tööaega 2 tundi. Vaidlustaja pakkumuse maksumus kogu perioodile oli 129 760,00 eurot. Seega on Norklim OÜ ja Vaidlustaja pakkumuste maksumuste vahe peaaegu 8 kordne. Hankijal pidi tekkima RHS § 115 lg 1 kohane põhjendatud kahtlus, et Norklim OÜ pakkumus on põhjendamatult madal ning see oleks tulnud tagasi lükata. Sel põhjusel on õigusvastane ka Norklim OÜ kvalifitseerimine.

5.5. 03.04.2024. a esitatud puuduste kõrvaldamise kirjas märkis Vaidlustaja täiendavalt.

5.5.1. Hinnates RHAD-i koosmõjus on selge, et Hankijal oli soov saada hinnatava näitajana pakkumus kogu lepingu perioodiks s.o neljaks aastaks kogusummana. RHAD-is esitatud Kasutusjuhendist, Riigihanke nr 275237 Pakkumuse hinna kujunemise tabelile, nähtub, et tabelis kuvatakse ühe korra hoolduse hind ja see on pakkumuse hinna koostamise aluseks. Vaidlustaja esitatud pakkumuse dokumendis Tabel vent seadmed lisa 3 on Vaidlustaja ühe korra hoolduse hinnaks märgitud 16 220,00 eurot. Vaidlustaja täitis ka Hindamiskriteeriumides näitajad pakkumuse kogu lepingu perioodiks s.o neljaks aastaks. Täidetavas tabelis on selgelt välja toodud, et hinnatavaks maksumuseks on *Madalaim objektide hooldustööde kogusumma* ning märkusena välja toodud, et *Pakkujal tuleb olla tähelepanelik ja veenduda, kas küsitud on kogumaksumust või ühikuhinda.*

Hankija on meelevaldselt arvestanud hindamisel pakkumuse kogumaksumust või maksumust ühe korra hoolduseks.

5.5.2. Riigihankes on minimaalseks hoolduskorraks ette nähtud 1 kord aastas ja ei olnud keelatud esitada pakkumus enamatele hoolduskordadele. Hankija on vastavaks pidanud teised pakkumused kus kogumaksumuseks (kogu lepinguperioodiks nagu on nõutud RHAD-is) on märgitud maksumus ühe hoolduskorra kohta ja lükanud tagasi Vaidlustaja pakkumuse kogu lepinguperioodile ainuüksi seetõttu, et Vaidlustaja esitas pakkumuse kahele hoolduskorrale aastas. Hankija oleks pidanud arvestama ka Vaidlustaja esitatud tabelit mis oli pakkumuse hinna koostamise aluseks ning seal toodud ühe hoolduskorra hinda (16 220,00 eurot) mis oli kõikidest pakkumustest soodsaim.

5.5.3. Kohtupraktikas on selgitatud, et hankija enda tõlgendus hanketingimustele võib tingimustest arusaamisel mängida rolli vaid siis, kui hankija on RHS §-s 56 sätestatud tulenevalt andnud hankemenetluses osalevatele isikutele või selles osalemisest huvitatud isikutele hanketeate ja hankedokumentide kohta selgitusi või täiendavat teavet. Sellisel juhul avalikustab hankija RHS § 56 lg 2 kohaselt selgitused või muu täiendava teabe koos hankedokumentidega. Seda tuleb teha enne pakkumuse esitamise tähtaja lõppu (TrtRnKo nr 3-13-2040, p 23). Hankija ei ole kuskil välja toonud, et hinnatavaks kogusummaks on ühe korra hoolduskorra hind, seda enam, et hoolduskorraks oli eelduslikult ja mitte fikseeritult üks kord aastas.

5.5.4. Kui hindamiskriteerium on mitmeti mõistetav, tuleb selle sisustamisel lähtuda ka hanke eesmärgist ja muudest olulistest asjaoludest (TlnRnKo nr 3-18-2338, p 27). Riigihanke eesmärk oli sõlmida hankelepingle neljaks aastaks mistõttu ei ole lubatud Hankija poolt erinevate hindamiskriteeriumide kasutamine ja seetõttu pakkujate ebavõrdne kohtlemine.

5.6. 16.04.2024. a esitas Vaidlustaja täiendavad seisukohad.

5.6.1. Vaidlustaja ei nõustu Hankija seisukohaga, et Lepingu p-st 5.1 tuleneb, et Hankija on soovinud korraliste hooldustööde teostamist eelduslikult mitte harvem kui 1 kord aastas (aga vajadusel ka vähem) ning tihedamat hooldust nõudvad ventilatsiooniseadmed ja -süsteemi osad fikseeritakse esimese hooldustöö teostamise käigus.

Hankija on meelevaldselt laiendanud tingimust *eelduslikult mitte harvem kui 1 kord aastas* ning leidnud, et see võib tähendada *vajadusel ka vähem*. Sellise tulemuseni ei ole võimalik jõuda ka grammatilise tõlgenduse abil. Seda saab vaid tõlgendada kui kõige vähem või vähim hooldussagedus. Samas punktis on eraldi välja toodud, et regulaarse hooldustöö käigus teostatakse minimaalselt üks kord aastas kindlaksmääratud hooldustöid.

5.6.2. Hankija väitel on ta Lepingu p-s 6.1 nimetatud nõudega, mille kohaselt tuleb hooldustöid teostada vastavalt seadme tootja poolt hooldusjuhendites kehtestatud nõuetele ja mahus, pidanud silmas, et seadme tootjad on kehtestanud korralisele hooldustööle nõuded, st näinud ette varuosad, millised tuleb vahetada ja millistele tingimustele vastavad vahetatavad varuosad. Ükski tootja ei ole ette näinud hooldussagedust (v.a garantiiaegsed tingimused). Hankija tellib hooldustöid ainult nendele seadmetele, millel on garantiiaeg lõppenud ning mille hooldussagedus on Hankija määrata.

Hankija eeltoodud käsitus on ekslik. On üldteada, et arvestades ventilatsiooniseadmete töö eripära, määravad tootjad ette mitte ainult seadmetes vahetatavate varuosade nimetused vaid ka minimaalsed hooldussagedused tagamaks seadmete eesmärgipärase toimimise st ennekõike õhu puhastamise. Väär on väide, et hooldussagedus on Hankija määrata ainuüksi seetõttu, et hooldussagedus on seotud tootjate poolt antud garantiitingimuste täitmiseks.

5.6.3. Hankija seadmeteks on mh Systemair/Danvent DV10-DV240 ja Swegon Gold, mille hooldusjuhendites on tootja ette andnud teatud hooldustööde sageduseks vähemalt 2 korda aastas. Hankijal on kohustus selline teenus tellida ning see tuleneb kasutatavate seadmete tootjate hooldusjuhendist mida Hankija pidi ka teadma kuna RHAD-is oli pakkuja peamiseks kohustuseks mh teostada seadmete regulaarset hooldust vastavalt seadmete tootmis-, paigaldus ja kasutusjuhenditele.

5.6.4. Hankija ei ole RHAD-is välja toonud, et pakkumusele lisatud tabeli kohaselt näidatakse selles ära hooldussagedus. Kõik pakkujad said aru, et lähtudes tabelis olevatest seadmetest ja nende arvust on see aluseks ühe hoolduskorra hinna kujunemiseks. Dokumendi päises on Hankija selgelt välja toonud, et tabelis on ventilatsiooni seadmete agregaatide põhiaandmed. Seadme süsteemi tähis, mark, filtrite andmed, asukoht (ruum, katus, korrus vms), agregaadi markeering, soojusvaheti olemasolu või selle liik. Ühtlasi on tabel pakkumuse hinna koostamise aluseks ja lepingu kestel tehtud tööde jälgimiseks. Vaidlustaja pakkumuse lisaks olevas tabelis on Vaidlustaja hooldustööde ühe korra hinnaks 16 220,00 eurot. Seega asjaolu, et Vaidlustaja esitas vastavalt seadmete tootjate juhendile pakkumuse hooldustöödele kaheks korraks aastas ei saanud olla Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamise aluseks, kuna RHAD otseselt ega kaudselt seda ei keelanud.

5.6.5. Hankija toob vastuses vaidlustusele välja, et Vaidlustaja on esitanud oma pakkumuse tingimusega, et hooldust teostatakse kaks korda aastas ning Hankija hinnangul ei ole võimalik tunnistada vastavaks pakkumust, mis ei vasta Hankija soovitud teenuse mahule ja mis oleks oma finantsiliselt mahult üle Hankija võimaluste.

Selline käsitus meelevaldne. Riigihanke hindamiskriteeriumideks olid:

- 1) Maksumus;
- 2) Remonttööde tunnihind;
- 3) Avariitööle reageerimise aeg väljaspool tööaega.

Seega möönab ka Hankija ise, et Hindamiskriteeriumid koos pakkumuse lisana esitatava hooldusteenuse ühe korra hooldushinnaga võisid tekitada olukorra kus Vaidlustaja tabelis pakutud ühe korra hooldushind oli teistest pakkujatest odavam ja Vaidlustaja pakkumus oleks tulnud tunnistada edukaks, kuid pakkumuse kogumaksumus ei oleks pruukinud vastata Riigihanke eeldatavale maksumusele. Hankija oleks saanud sellise vastuolu RHAD-i koostades välistada kui oleks selgelt ja üheselt määratud, et Hankija hangib seadmetele hooldusteenust sagedusega üks kord aastas ning hindamiskriteeriumiks on madalaim objektide hooldustööde kogusumma neljaks aastaks.

5.6.6. Vastuses vaidlustusele on Hankija ise möönnud, et pakkujad on saanud RHAD-is seatud tingimuste alusel erinevalt aru, millisele summale pakkumus esitada – kas kogumaksumusega neljaks aastaks või 12 kuuks. Hankijal puudus õigus saada pakkumuse kogumaksumus kasutades arvustustehet kus ta on osa pakkujate esitatud tabelis ühe korra hooldusteenuse hinna meelevaldselt korrutanud neljaga (kogu hanke maht) ning Vaidlustaja kogumaksumuse hindamiseks võtnud aluseks Hindamiskriteeriumides esitatud kogusumma. Hankija järeldus, et madalaim objektide hooldustööde kogusumma võib viidata nii ühe aasta kui ka nelja aasta hooldustööde kogusummale on väär. Hankija on vastuses vaidlustusele ka ise taandanud arvutustehet tehes Vaidlustaja pakkumuse maksumuse ühe korra hooldusele ning leidnud, et Vaidlustaja ühe täisringi hooldusteenuse hinnaks on $129\,760 / 8 = 16\,220,00$ eurot käibemaksuta. Seega ei ole Hankija mh kohelnud kõiki pakkujaid võrdselt.

6. Hankija, **Eesti Maaülikool**, vaidleb vaidlustusele vastu (Hankija vastus esitati 10.04.2024 kirjaga) ning palub jätta selle rahuldamata alljärgnevatel põhjustel.

6.1. Vaidlustus ei ole põhjendatud ning sisaldab endas vääraid väiteid ning õigusvastaseid tõlgendusi. Norklim OÜ on hankemenetlusest kõrvaldatud, mistõttu ei ole vaidlustus osas, mis puudutab Norklim OÜ pakkumuse vastavaks tunnistamist, asjakohane.

6.2. Vastavalt TK p-le 5.1: *Hooldustööks loetakse kindla regulaarsusega vent.seadmete kontrolli ja ilmnenud kriitiliste puudujääkide kõrvaldamiseks tehtavaid töid. Hooldussagedus sõltub seadmest ja selle töötamise intensiivsusest, kuid eelduslikult ei ole harvem kui 1 kord kalendriaasta jooksul. Tihedamat hooldust nõudvad ventilatsiooniseadmed ja -süsteemi osad fikseeritakse esimese hooldustöö teostamise käigus, tuginedes olemasolevale dokumentatsioonile ja süsteemi töö-olukorrale.*

Selle punkti alusel on tuvastatav, et Hankija on soovinud korraliste hooldustööde teostamist eelduslikult mitte harvem kui 1 kord aastas (aga vajadusel ka vähem) ning tihedamat hooldust nõudvad ventilatsiooniseadmed ja -süsteemi osad fikseeritakse esimese hooldustöö teostamise käigus. See tähendab, et juhul kui esimese korralise hooldustöö käigus tuvastatakse näiteks, et ühe konkreetse ventilatsiooniseadme üks konkreetne detail (näiteks laagrid) vajab tihedamat vahetust, siis see fikseeritakse ning vajalike tööde tellimine toimub vastavalt Lepingu tingimustele (Lepingu p 4.5: *Perioodilise hoolduse ja/või avariitööde tegemisel selgunud vajalike tagavaraosade (uute seadmete) paigaldamine toimub Tellijaga eelnevalt kokkulepitud tingimustel. Täitja on kohustatud Tellijat eelnevalt informeerima tagavaraosade tellimise valikutest, sellega seotud tähtaegadest ja muudest tingimustest.*)

Tulenevalt eeltoodust on väär vaidlustuses sisalduv väide, et RHAD-s puuduvad mistahes seadmete tootmis-, paigaldus ja kasutusjuhendid kus oleks välja toodud, et ühe või teise seadme hooldussagedus on maksimaalselt 1x aastas.

6.3. Hankija nõustub Vaidlustaja väitega, et teatud juhtudel on tarvilik ventilatsiooniseadmete tihedam hooldus, kuid selline tegevus lepitakse kokku pärast esimest (või igal järgmisel korral, kui peaks selguma täiendav vajadus) hooldustööde teostamist nii nagu on toodud välja TK-s.

6.4. TK p-s 6.1 kehtestatud nõudega, mille kohaselt tuleb hooldustöid teostada vastavalt seadme tootja poolt hooldusjuhendites kehtestatud nõuetele ja mahus, on Hankija pidanud silmas, et seadme tootjad on kehtestanud korralisele hooldustööle nõuded, st näinud ette varuosad, millised tuleb vahetada ja millistele tingimustele vastavad vahetatavad varuosad. Nimetatud nõuetest peab hooldustööde teostamisel lähtuma. Ükski tootja ei ole ette näinud hooldussagedust (v.a garantiaegsed tingimused). Hankija tellib hooldustöid ainult nendele seadmetele, millel on garantiaeg lõppenud ning mille hooldussagedus on Hankija määrata.

6.5. Kõik ülejäänud vaidlustustes välja toodud nõuded (minimaalselt üks kord aastas teostatavate tööde loetelu ja vajadusel eraldi kokkuleppel tellitavad lisahooldused) on kantud eesmärgist tagada vajadusel seadmete hooldus rohkem kui 1 kord aastas ja selline tegevus vajab eraldi kokkulepet.

6.6. Vaidlustaja välja toodud võimalus, mille kohaselt pakkuja võib pakkuda Hankijale teenust pakkuja poolt määratud tihedusega, viib välja absurdini, kus teenuseosutaja võib anda hinnangu, mille kohaselt tuleks ventilatsioonisüsteeme hooldada üks kord kuus ning Hankijal on kohustus selline teenus tellida, kuna pakkuja omab valdkondlikku kogemust.

6.7. Vastavalt RHS § 87 lg-le 1 on teenuse tehniline kirjeldus hankija poolt kehtestatud teenuste omaduste ja neile esitatavate nõuete loetelu. Ka RHS § 88, millega seatakse nõuded tehnilise kirjelduse koostamisele viitab koostajana hankijale. RHS jaatab selgelt hankija õigust ise ette näha millistele nõuetele vastavat teenust hankija soovib soetada ning pakkujal on kohustus lähtuda pakkumuse esitamisel hankija seatud nõuetest. Vastasel juhul kaotaks tehnilise kirjelduse koostamise nõue oma sisulise mõtte.

6.8. Hankija on pakkumuse maksumuse tabelis näidanud ära ka varasemad seadmete hooldused, mis üldjuhul on toimunud üks kord aastas. Nimetatud tabeli alusel on samuti selgelt tuvastatav millise sagedusega hooldustöid teostatakse ning tänaseni on need seadmed kasutuses ning töötavad, st Vaidlustaja hinnang, mille kohaselt on tingimata vajalik hooldus kaks korda aastas ei päde – see on tõestatud Hankija varasema praktika alusel. Juhul, kui pakkuja soovib teostada hooldustöid kaks korda aastas, siis on konkreetsel pakkuja võimalus mitte osaleda Riigihankel, milles on esitatud teistsugused nõuded. Asjaolu, et pakkuja soovib ebavajalikult tihti osutada teenust, mida Hankijal ei ole tõendatult vaja, ei muuda kehtetuks RHS-i eesmärki – hankija hangib RHS-i reegleid kohaldades endale vajalikku teenust.

6.9. Tulenevalt eeltoodust on selge, et Hankija soovis pakkumust korralisele hooldusele, mida teostatakse üks kord aastas ning Hankija ei saa sõlmida lepingut pakkuja määratud suvalise mahu osas (nt hooldus 12 korda aastas). Sellise võimaluse välistab ka asjaolu, et Hankija on piiratud eelarvega asutus ning teenused tellitakse vastavalt eelarve võimalustele. Juhul, kui Hankija kasutuses olev ventilatsiooniseade nõuab ebamõistlikus mahu hooldust, siis esimese valikuna tuleb selline seade välja vahetada. Sellisel juhul on tagatud finantsvahendite mõistlik kasutus. Olukord, kus Hankijal puudub võimalus oma eelarve kasutamise üle otsustamiseks, ei saanud olla seadusandja eesmärk.

6.10. Vaidlustaja on esitanud oma pakkumuse tingimusega, et hooldust teostatakse kaks korda aastas. Vastavalt RHS § 120 lg-le 1 sõlmitakse hankeleping riigihanke alusdokumentides ettenähtud tingimustel ja vastavuses edukaks tunnistatud pakkumusega. Seega on Hankijal teoreetiline kohustus Vaidlustaja pakkumuse vastavaks tunnistamisel (kuigi hinnavõrdluses jääb Vaidlustaja pakkumus teistest oluliselt kallimaks) vaidlustuses toodud tõlgenduse alusel (st pakkuja määrab ise kui suures mahu Hankijal teenust vaja on) sõlmida hankeleping teenuse mahule, mida Hankijal ei ole vaja ning finantsilisele mahule, millega Hankija ei ole eelarves arvestanud. Tulenevalt eeltoodust ei ole Hankijal võimalik tunnistada vastavaks pakkumust, mis ei vasta Hankija soovitud teenuse mahule ja mis oleks oma finantsiliselt mahult igal juhul üle Hankija võimaluste.

Teenuse hankel pakkumuse esitamine mahus, mis on vastuolus Riigihanke tingimustega, ei ole vajalik ning on seetõttu ebamõistlikult kulukas, on vastuolus RHAD-iga. Hankija hinnangul ei ole selline vastuolu kõrvaldatav ka selgituste andmise teel, kuna pakkumuse sisuline muutmine teabevahetuse käigus ei ole avatud hankemenetluses lubatud.

6.11. Hankija mõnab, et pakkujad on saanud RHAD-ist erinevalt aru, millisele summale pakkumus esitada – kas kogumaksumusega neljaks aastaks või kogumaksumusena 12 kuuks. Selles osas on RHAD eksitava sisuga. Arvestades asjaolu, et enamus pakkujaid esitas pakkumuse maksumusena 12 kuu hooldustasu, ei saa jääda seisukohale, et Vaidlustaja arvamus on õige. Failis „exeli selgitused“ on märgistatud 12 kuu hooldustasu summa objektide koondsummana. Riigihangete registris vormistatud ja täidetaval hinnatavate näitajate maksumuse real puuduvad igasugused täiendavad selgitused, milline summa tuleb pakkumuse maksumusena esitada. Madalaim objektide hooldustööde kogusumma võib viidata nii ühe aasta kui ka nelja aasta hooldustööde kogusummale.

6.12. Arvestades asjaolu, et haldusmenetluses kohaldatakse põhimõtet, mille kohaselt tuleb erisused või eksitused haldusmenetluses tõlgendada menetluses osalevat isiku kasuks, on Hankija hinnanud kõik pakkumused selles osas vastavaks. Hankija tegevust teostab muuhulgas:

- 1) tegemist on üheselt ja selgelt välja arvutatava summana ühte või teistpidi tõlgendades;
- 2) tegemist ei ole hankelepingu lõpliku maksumusega, kuna sellele lisandub veel vajalikus mahu avariitöid ning varuosasid.

Seetõttu tuleb jätta tähelepanuta Vaidlustaja väited nagu oleks ainuõige pakkumuse maksumuse esitamine 48 kuuks. Hankija on jätnud selle üheselt lahendamata, kuid pakkumused, sh Vaidlustaja pakkumus, ei ole seetõttu mittevastav (tegemist oleks vajadusel kõrvaldatava veaga, kuna pakkumuste sisu ei muutu).

6.13. Vaidlustaja esitas pakkumuse maksumusega 129 760,00 eurot käibemaksuta, pakkumus on esitatud 48 kuuks ning märkusega *Hind on kogu lepingu perioodiks 2 korda aastas hooldusele*. See teeb ühe täisringi hooldusteenuse hinnaks $129\,760 / 8 = 16\,220,00$ eurot käibemaksuta. Norklim OÜ pakkumuse hind samadel tingimustel on 16 539,00 eurot käibemaksuta, seega on väited põhjendamatult madala hinna osas alusetud. Norklim OÜ pakkumuse maksumus 48 kuuks on aga $16\,539 \times 4 = 66\,156,00$ eurot, st odavam kui Vaidlustaja pakkumus.

Viited RHS § 115 kohaldamisele ei ole asjakohased, kõik teised esitatud pakkumused olid esitatud samadel alustel nagu Norklim OÜ pakkumus ning nende eelarve oli võrreldav Norklim OÜ pakkumusega, st Hankijal ei ole vajadust kontrollida pakkumusi põhjendamatult madala maksumuse sätete alustel.

Käesolevaks ajaks on Norklim OÜ Hankemenetlusest kõrvaldatud, seega on Norklim OÜ pakkumuse käsitlemine asjakohatu.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

Vaidlustuse läbivaatamise ulatus

7. Vaidlustaja taotles vaidlustuses Hankija järgmiste otsuste kehtetuks tunnistamist:

1) Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamine;

2) Norklim OÜ pakkumuse edukaks tunnistamine ja Norklim OÜ kvalifitseerimine.

Hankija finantsjuhi 28.03.2024 korraldusega nr 1-9.FD/29 tegi Hankija otsuse kõrvaldada edukaks tunnistatud pakkuja Norklim OÜ Hankemenetlusest ning tunnistada edukaks Forus Security AS pakkumus.

7.1. Vaidlustuskomisjon möönab, et vaidlustuse esitamisel ei olnud Vaidlustaja ilmselt teadlik, et samal päeval (28.03.2024) kõrvaldas Hankija Norklim OÜ Hankemenetlusest ning tunnistas edukaks Forus Security AS-i pakkumuse, kuid 01.04.2024 kirjas nr 12.2-10/51, millega vaidlustuskomisjon tagastas vaidlustuse puuduste kõrvaldamiseks, teavitas vaidlustuskomisjon Vaidlustajat muuhulgas ka Hankija otsustest, millega Norklim OÜ Hankemenetlusest kõrvaldati ning Forus Security AS-i pakkumus edukaks tunnistati. Vaidlustuskomisjon rõhutas seejuures - *seega ei ole Norklim OÜ pakkumuse edukaks tunnistamise vaidlustamine praegusel hetkel enam ka asjakohane* (vaidlustuskomisjoni eelnimetatud kirja p 3).

Kirjas, mille Vaidlustaja esitas vaidlustuses esinevate puuduste kõrvaldamiseks ning 16.04.2024. a esitatud täiendavates seisukohtades jättis Vaidlustaja asjaolu, et Norklim OÜ on Hankemenetlusest kõrvaldatud ning edukaks tunnistati Forus Security AS-i pakkumus, täielikult tähelepanuta.

7.2. Kuna 28.03.2024. a kõrvaldas Hankija Norklim OÜ Hankemenetlusest, ei saa tema pakkumuse edukaks tunnistamise otsus kuidagi rikkuda Vaidlustaja õigusi, mistõttu Norklim OÜ-ga seotud nõuete osas jätab vaidlustuskomisjon vaidlustuse RHS § 197 lg 1 p-i 8 ja RHS § 192 lg 3 p-i 7 alusel läbi vaatamata.

Hankija otsust Forus Security AS-i pakkumuse edukaks tunnistamiseks Vaidlustaja vaidlustanud ei ole, hoolimata sellest, et ta pidi sellest otsusest teada saama hiljemalt vaidlustuskomisjoni 01.04.2024. a kirjast.

Eeltoodust tulenevalt vaatab vaidlustuskomisjon vaidlustuse läbi üksnes Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamise otsust puudutavas osas.

Hankija otsus Kliimakaubamaja OÜ pakkumuse tagasilükkamiseks

8. RHS § 114 lg 1 kohaselt *hankija kontrollib [---] pakkumust riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele ning teeb põhjendatud kirjaliku otsuse pakkumuste vastavaks tunnistamise või tagasilükkamise kohta. [---]*.

RHS § 114 lg 2 sätestab, et *hankija lükkab pakkumuse tagasi, kui see ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele [---]*.

Seega, tulenevalt RHS § 114 lg-dest 1 ja 2 lükkab hankija tagasi pakkumuse, kui see ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele.

9. Korralduse p-s 2 on Hankija otsus Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks järgmises sõnastuses: *Lükata tagasi riigihankele esitatud Kliimakaubamaja OÜ pakkumus, kuna*

pakkumus ei vasta riigihanke alusdokumentides esitatud tingimustele.

Otsuse täpsem põhjendus on esitatud 14.03.2024 Vastavusotsuses (edaspidi Vastavusotsus), mille kohaselt lükkas Hankija Vaidlustaja pakkumuse tagasi, kuna *pakkuja on lisanud 8x hinna, mis teeb hoolduse sageduseks 2x aastas (nagu on pakkuja ka märkinud märkuste lahtrisse), kuid hankija maksimaalne hooldussagedus on märgitud hanke alusdokumentides 1x aastas. Seega hoolduse sagedus 2x aastas ei ole hankijale vastuvõetav.*

Korralduses ja Vastavusotsuses ei ole Hankija välja toonud konkreetset RHAD-i dokumenti või tingimust, millele Vaidlustaja pakkumus, milles hoolduse sagedusena on esitatud 2 korda aastas, ei vasta.

10. Kuna puudub vaidlus, et Kliimakaubamaja OÜ pakkumus on esitatud hooldussagedusega 2 korda aastas (oma pakkumuse dokumendis „Pakkumus hindamiskriteeriumid ja hinnatavad näitajad“ on Vaidlustaja märkinud, et maksumus 129760,00 (käibemaksuta) on *Hind kogu lepingu perioodiks 2 korda aastas hooldusele* ning sama kinnitab Vaidlustaja korduvalt ka vaidlustusmenetluses), tuleb vaidlustuskomisjonil vaidluse lahendamiseks kontrollida, kas RHAD-is on tingimus, mille kohaselt pakkumus tuleb esitada maksimaalse hooldussagedusega 1 kord aastas, nagu on leidnud Hankija.

11. Vastuses vaidlustusele on Hankija viidanud eelkõige TK p-le 5.1 (vt käesoleva otsuse p 6.2.), millest Hankija väitel tuleneb, et Hankija soovis hooldustöid mitte harvem, kui üks kord aastas aga vajadusel ka vähem. Vaidlustuskomisjon sellega ei nõustu.

Vaidlustuskomisjoni arvates ei ole TK p-i 5.1 võimalik sisustada nii nagu seda teeb Hankija. Sõnastusest [---] *hooldussagedus sõltub seadmest ja selle töötamise intensiivsusest, kuid eelduslikult ei ole harvem kui 1 kord kalendriaasta jooksul. Tihedamat hooldust nõudvad ventilatsiooniseadmed ja -süsteemi osad fikseeritakse esimese hooldustöö teostamise käigus, tuginedes olemasolevale dokumentatsioonile ja süsteemi töö-olukorrale* nähtub, et Hankija ei ole määranud maksimaalset hooldussagedust (seda oleks saanud sõnastada väga lihtsalt – nt: hooldussagedus sõltub seadmest ja selle töötamise intensiivsusest, kuid eelduslikult ei ole sagedasem kui 1 kord kalendriaasta jooksul. Tihedamat hooldust nõudvad [---]) vaid minimaalse hooldussageduse - *eelduslikult ei ole harvem kui 1 kord kalendriaasta jooksul*. Et miski ei toimu *eelduslikult harvem, kui 1 kord* mingis ajavahemikus tähendab seda, et see miski võib toimuda ka sagedamini. Järgmise lause algus - *Tihedamat hooldust nõudvad [---]* – võib, kuid ei pruugi tähendada, et *tihedama hoolduse* all on silmas peetud tihedamat hooldust, kui 1 kord kalendriaastas, kuid igatahes ei saa sellest tuletada, et nõ harilik hooldussagedus ei või olla tihedam, kui 1 kord aastas.

Seda, et TK p-s 5.1 on mõeldud minimaalset, mitte maksimaalset hooldussagedust kinnitab sõnaselgelt ka kõnealuse punkti järgmise lõigu preambula: *Regulaarse hooldustöö käigus teostatakse minimaalselt üks kord aastas: [---]*.

Vaidlustuskomisjon leiab, et isegi siis, kui asuda seisukohale, et TK p-i 5.1 tuleb mõista nii nagu väidab Hankija (tuleb juurde mõelda - *ja vajadusel vähem*), millega vaidlustuskomisjon ei nõustu, puudub TK p-s 5.1 ikkagi tingimus, et pakkuda ei või tihedamat hooldussagedust kui 1 kord aastas.

Eeltoodust tulenevalt on vaidlustuskomisjon seisukohal, et TK p-st 5.1 ei tulene, et Riigihankes oleks keelatud pakkuda tihedamat hooldussagedust, kui 1 kord aastas.

12. Vaidlustuskomisjon leiab, et kuivõrd RHS § 114 lg-de 1 ja 2 kohaselt saab pakkumuse tagasi lükata üksnes seetõttu, et pakkumus ei vasta RHAD-i tingimustele, siis Hankija väited sellest, et Hankija praktika või seadmete hooldusjuhendite kohaselt on ventilatsiooniseadmete piisav hooldustihedus 1 kord aastas ning Vaidlustaja pakutud hooldustihedus on ebavajalik, ei ole asjakohased.

Vaidlustuskomisjon tunnistas täielikult Hankija õigust tehnilise kirjelduse koostamiseks, lähtudes enda vajadustest ning arvestades RHS-ist tulenevaid piiranguid, kuid käesoleval juhul ongi küsimus selles, et Hankija ei ole TK-s ega ka mujal RHAD-is ventilatsiooniseadmete maksimaalset hooldussagedust kehtestanud. Vähemalt ei ole Hankija osanud sellele sättele viidata oma otsuse põhjendustes ega vaidlustusmenetluses ning ka vaidlustuskomisjon ei ole asjakohast sätet RHAD-ist leidnud.

Hankija ei saa pakkumust tagasi lükata mittevastavuse tõttu tingimusele, mida RHAD-is kehtestatud ei ole.

13. Vaidlustuskomisjon ei anna käesolevas otsuses mingit hinnangut sellele, kas Hankija kasutuses olevate ventilatsiooniseadmete puhul on piisav hooldussagedus 1 kord aastas või peaks hooldussagedus olema suurem või väiksem, vaid üksnes sellele, kas RHAD-is sisaldub

tingimus, millele mittevastavuse tõttu oli Hankijal õigus Vaidlustaja pakkumus tagasi lükata põhjusel, et selles on pakutud hooldussagedust 2 korda aastas. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et niisugust tingimust RHAD ei sisalda. Vaidlustuskomisjon peab samas vajalikuks märkida, et RHAD-ist ei tulene ka kohustust pakkuda hooldussagedust 2 korda aastas (seda, et kõik pakkujad oleksid pidanud pakkuma hooldussagedust 2 korda aastas, ei väida ka Vaidlustaja).

14. Eeltoodud põhjustel on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija otsus Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamiseks on vastuolus RHS § 114 lg-dega 1 ja 2 ning RHAD-iga ja tuleb tunnistada kehtetuks.

15. Kuivõrd Hankija poolt Korralduses ja Vastavusotsuses esitatud põhjendusi arvestades ei saa Vaidlustaja pakkumuse tagasilükkamise otsuse õiguspärasust mõjutada see, millisel kujul on esitatud pakkumuste maksumused hindamiskriteeriumide kohaldamiseks (RHS § 117 lg 1 kohaselt hankija *hindab vastavaks tunnistatud pakkumusi*, Vaidlustaja pakkumus aga lükati tagasi ning ei osalenud pakkumuste hindamisel) ning pakkumuste hindamist saab vaidlustada üksnes pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse vaidlustamise kaudu, millises osas tuleb vaidlustus jätta läbivaatamata käesoleva otsuse p-s 7 ja selle alapunktides esitatud põhjustel, ei võta vaidlustuskomisjon seisukohta selle osas, kuidas tuli pakkujatel esitada pakkumuste maksumused ning milliseid maksumusi tuli Hankijal hinnata hindamiskriteeriumi Maksumus alusel.

Vaidlustusmenetluse kulud

16. Kuna vaidlustusmenetlus lõpeb RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel vaidlustuse täieliku rahuldamisega, kuulub vaidlustusmenetluse kulude osas kohaldamisele RHS § 198 lg 1.

16.1. RHS § 198 lg 1 alusel kuulub Hankijalt Vaidlustaja kasuks välja mõistmisele vaidlustuse esitamisel tasutud riigilõiv 640 eurot.

16.2. Vaidlustaja esitas tähtaegselt taotluse lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks kogusummas 2145 eurot (käibemaksuta), kokku 16 tunni ja 30 minuti õigusabi osutamise eest (tunnihinnaga 130 eurot käibemaksuta).

Vaidlustuskomisjon leiab, et asja keerukust ja materjalide mahukust silmas pidades on Vaidlustaja lepingulise esindaja kulud ülepaisutatud. Vaidlustusasi on sisult harilikult oluliselt lihtsam ning mahult väiksem. Arvestades vaidlustuse eset, sisaldavad Vaidlustaja menetlusedokumendid ulatuslikult asjasse otseselt mittepuutuvaid käsitusi. Vaidlustuskomisjoni hinnangul on Vaidlustaja lepingulise esindaja kulud põhjendatud 9h ulatuses (1170 eurot käibemaksuta).

16.3. Hankija kulud jäävad tema enda kanda.

Taivo Kivistik
(allkirjastatud digitaalselt)